

8. De zonde

Wat Adam en Eva deden wordt in het Nieuwe Testament 'zondigen', 'on-gehoorzaamheid' en 'overtreding' genoemd. Paulus gebruikt deze woorden in verband met Adam samen in Romeinen 5:12-21:

“zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen”; “zoals door de ongehoorzaamheid van de ene mens velen als zondaars aangemerkt worden”; “hen die niet gezondigd hadden met eenzelfde overtreding als Adam”.

Alles wat niet naar Gods wil is wordt 'zonde' genoemd, van twijfel en ongelof in Hem tot slechte begeerten en daden – ook datgene waarvan de zondaar geen weet heeft, of zich niet bewust is. Het is een principe vanuit het gezichtspunt van God, Die volmaakt heilig en rein is – en dus niet in verleiding kan komen, omdat Hij geen zonde kan bedenken en doen en er ook niet toe verleid kan worden (Jakobus 1:13). Voor Hem is “elke ongerechtigheid zonde” (1 Joh 5:17), en zijn alle mensen “onder de zonde” (Romeinen 3:9). God maakt echter wel onderscheid tussen wie Hij die zonde wel en niet aanrekent. Niet omdat Hij Zijn geliefden voortrekt, maar vanuit het principe dat iemand moet weten wat zonde is. Daarom zegt Paulus: “tot de wet er kwam, was er wel zonde in de wereld. Zonde wordt echter niet toegerekend als er geen wet is” (5:13); “want waar geen wet is, is ook geen overtreding” (4:15); “Door de wet is ... immers kennis van zonde” (3:20). De reden is heel eenvoudig: er is, zoals we tegenwoordig zeggen, geen juridische grond voor veroordeling, omdat degene die zondigde er geen weet van had dat het zonde was en er geen straf op de zonde bekend was.

We gaan er in deze studie uit van wie wèl Gods wil kent, zoals Adam, en toch ongelovig en ongehoorzaam is. Die wordt de zonde wel aangerekend. Alleen op grond van geloof, berouw en bekering kan die zonde vergeven worden (1 Johannes 1:9). En dat alleen omdat God deze weg heeft mogelijk gemaakt in Zijn Zoon (2:1,2).

De menselijke begeerte is de oorsprong van de zonde

Jakobus legt uit hoe de zonde ontstaat, en hij doet dat met een weerklink uit Genesis 3:6: "ieder mens wordt verzocht [verleid], als hij door zijn eigen begeerte wordt meegesleurd en verlokt. Daarna, wanneer de begeerte bevrucht is, baart ze zonde, en wanneer de zonde volgroeid is, baart ze de dood" (Jak 1:14,15).

Alles begint dus met begeerte, schadelijke begeerte (want in de Schrift vinden we ook het goede dat iemand kan begeren, vurig verlangen, te doen; bijvoorbeeld Handelingen 13:7). Schadelijk begeren doe je iets dat je niet hebt of bent, en toch wilt hebben of zijn, maar het je niet toekomt of je het niet mag hebben of zijn. Begeerte komt voort uit ontevredenheid, jaloezie, opstandigheid, enzovoorts, herkenbaar in woorden als: 'Ik wil het ook/toch'. Paulus zegt dat begeerte al zonde is, omdat de Wet zegt: "U zult niet begeren". Maar daarbij legt hij uit dat het gebod in de Wet hetzelfde doet als Gods verbod aan Adam en Eva te eten van de boom van kennis van goed en kwaad: het gebod prikkelt hem te zondigen door in hem de begeerte te wekken een andere weg te kiezen dan God wijst (Romeinen 7:7 en 8; zie ook Galaten 5:24, Efez 2:3, Kol 3:5). Dit is een verleiding die elk mens maar al te goed kent, en te zien is in eenvoudige dingen als, bijvoorbeeld, snelheidsovertredingen: wie het bord 100 km ziet staan, kan de neiging (bijna) niet weerstaan toch wat harder te rijden.

Begeerte is in Jezus' gelijkenis van de zaaier ook één van de oorzaken dat het geloof vruchteloos, en dus zinloos wordt, omdat het niet leidt tot eeuwig leven: "En dit zijn zij bij wie in de dorens gezaaid wordt: zij horen het Woord, maar de zorgen van deze wereld en de verleiding van de rijkdom en de begeerten naar al het andere komen erbij en verstikken het Woord, en het wordt onvruchtbaar" (Mar 4:18,19).

Als de jaloerse Kaïn in zijn hart boze plannen beraamt tegen zijn broer Abel, zegt God tegen hem: "... als u niet het goede doet, ligt de zonde aan de deur. Naar u gaat zijn begeerte uit, maar u moet over hem heersen" (Gen 4: 7).

Omdat de mens niet sterk is opgetreden tegen de zonde, zich niet beheerst heeft, is de zonde hem gaan beheersen. Paulus ziet de zonde daarom als een heerser, een macht die in het lichaam regeert:

“zoals de zonde als koning heerste in de dood.” (Rom 5:21 NBG’51)

“Laat dan de zonde niet langer (als koning) heersen in uw sterfelijk lichaam, zodat u aan zijn begeerten zou gehoorzamen.” (Rom 6:12 NBG’51)

Als hij zijn eigen toestand beschrijft, door de machteloosheid van de Wet mensen volmaakt te laten zijn of worden, ziet hij zich als “verkocht onder de zonde”, “iemand die de wet van de zonde dient”, “een gevangene van de wet van de zonde”, “die in mij woont” (Romeinen 7:14-26).

Gestorven voor de zonde in de doop

Wanneer Paulus de gelovigen in Rome gewezen heeft op hun doop, als vereenzelviging met de kruisdood van Jezus en de opstanding daaruit tot nieuw leven, vervolgt hij, met opnieuw een weerklank uit Genesis:

“Dit weten wij (toch), dat onze oude mens (met Hem) gekruisigd is, opdat het lichaam van de zonde tenietgedaan zou worden en wij niet meer als slaaf de zonde zouden dienen. Want wie gestorven is, is rechtens vrij van de zonde. Als wij nu met Christus gestorven zijn, geloven wij dat wij ook met Hem zullen leven ... Want wat Zijn sterven betreft, is Hij eens en voor altijd voor de zonde gestorven, en wat Zijn leven betreft, leeft Hij voor God. Zo dient ook u uzelf te rekenen als dood voor de zonde, maar levend voor God in Christus Jezus, onze Heere. Laat de zonde dan niet in uw sterfelijk lichaam regeren om aan de begeerten daarvan te gehoorzamen. En stel uw leden niet ter beschikking aan de zonde als wapens van ongerechtigheid, maar stel uzelf ter beschikking aan God, als (mensen) die uit de doden levend (geworden zijn). En (laat) uw leden wapens van gerechtigheid (zijn) voor God. Want de zonde zal over u niet heersen.” (Rom 6:6-14)

Johannes benadert het van een andere kant: hij roept niet op tot niet zondigen, maar stelt niet zondigen voor als een kenmerk van Gods kinderen: “Ieder die uit God geboren is, doet de zonde niet, want Zijn zaad blijft in hem; en hij kan niet zondigen, omdat hij uit God geboren is” (1 Joh 3:9).

Wat hij daarbij bedoeld moet hebben, is het bewust, opzettelijk, willens en wetens zondigen, waar de schrijver van de Hebreeënbrief het over heeft, als hij zegt: "Want als wij willens en wetens zondigen, nadat wij de kennis van de waarheid ontvangen hebben, blijft er geen slachtoffer voor de zonden meer over maar (slechts) een verschrikkelijke verwachting van oordeel en verzegend vuur, dat de tegenstanders zal verslinden" (Heb 10:26,27). Die mens zal dus, net als voordat hij of zij de Waarheid had gehoord en aanvaard, de beloofde heerlijkheid mislopen en deel krijgen aan het grote lijden dat de wereld vlak voor de komst van Christus zal treffen.